

Centrum studií rodu: gender studies (CSR) bylo na návrh odborníků a pedagogů z okruhu Nadace gender studies ustaveno v říjnu 1998 při Katedře sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Centrum je první samostatné akademické pracoviště v oboru studií rodu v České republice. Usiluje o plné začlenění studií rodu do existujících akademických a vzdělávacích struktur v České republice. Dlouhodobým záměrem Centra je vyvinout samostatný studijní obor studia rodu s možností dosažení akademických titulů v tomto oboru.

Centrum spolupracuje s pedagogy a odborníky z univerzit a jiných institucí z celé České republiky a rovněž s hostujícími odborníky ze zahraničí.

Činnost CSR

Centrum nabízí v současné době v rámci svého studijního plánu volitelné přednášky všem studentům Filozofické fakulty, ale i jiných fakult UK stejně jako zájemcům z řad veřejnosti. Tyto přednášky jsou doporučovány jako výběrové kurzy doplňující studijní nabídku mnoha společenských a humanitních oborů FFUK. Centrum chce rozvíjet nový obor novými, dialogickými metodami práce a své kurzy chce rovněž co nejvíce otevřít i české neakademické veřejnosti. Centrum oslovuje veřejnost také prostřednictvím svých stránek na internetu.

Kurzy nabízené v rámci FF UK ve školním roce 1999/2000

Kurzy realizované Centrem studií rodu: gender studies:

Kmenové kurzy:

1. Základní východiska gender studies
2. Teoretické směry gender studies

Kurzy specializované na jednotlivé oblasti gender studies:

3. Gender v sociologii
 4. Gender a trh práce
 5. Gender/rod, rodina a sociální souvislosti
 6. Žena v českých a evropských dějinách 19. století
 7. Gender studies a literární kritika
 8. Čtení z Julie Kristevy
- Speciální jednosemestrální kurs u příležitosti roku 1999 – Roku proti násilí na ženách:*
9. Problémy lidské sexuality z aspektu gender s ohledem na negativní socializaci

Kurzy realizované jinými pracovišti FF UK:

1. Literární feminismus
2. Historická antropologie ženy
3. České ženské časopisy na přelomu století
4. Contemporary British Women Writers
5. 20th Century Irish Women Writers

Kromě tohoto pevného studijního plánu připravuje Centrum také cyklus volných přednášek s účastí domácích i zahraničních odborníků. Tyto přednášky budou doplňovat kurzy nabízené v rámci FF UK. V jejich rámci představí Centrum celou řadu témat, na kterých lze vidět široký záběr oboru studia rodu.

Kontakt

Centrum studií rodu: gender studies
FF UK, Katedra sociální práce
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
tel/fax: 544 225 (c/o Gender Studies o.p.s.)
Odborná koordinátorka: PhDr. Eva Věšínová-
Kalivodová
Koordinátorka: Veronika Divišová
Veronika Divišová

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001

Již přibližně od roku 1997 se připravuje další sčítání lidu (*population census*), na rozdíl od první republiky po roce 1945 tradičně prováděné jako sčítání lidu, domů a bytů. (Záměrně se nezabýváme definicí sčítání a základními cha-

rakteristikami včetně jeho významu a cílů. V tomto případě předpokládáme, že čtenář-sociolog tento zdroj sekundárních dat sociologie, či šfeji všech sociálních výzkumů, dostatečně zná. Pro případ opačné situace odkazujeme na příslušnou literaturu, případně alespoň na slovníkové heslo „sčítání lidu“ ve *Velkém sociologickém slovníku*, s. 971.) Každé sčítání

lidu v České republice musí mít svoji samostatnou zákonnou oporu, protože na rozdíl od ostatních statistických zjišťování ukládá vykazovací povinnost fyzickým osobám. Nadcházející sčítání dostalo svůj zákonný rámec až v polovině loňského roku, kdy byl parlamentem přijat zákon č. 158/1999 Sb., o Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. (Podle zákona o státní statistické službě č. 89/1995 Sb. se sčítání provádí v desetiletém intervalu nejméně jedenkrát, ale na základě zvláštního zákona – § 12.) Byl schválen zhruba po více než dvou letech, během kterých byl projednáván a posuzován třemi vládami a fungoval do určité míry jako politikum využívané stranami v rámci parlamentního boje. Předmětem zcela legitimních diskusí se přitom staly mj. především dvě významné otázky, a to finanční náklady spojené s provedením sčítání a vstup do soukromí občana spolu s následnou ochranou individuálních dat.

V historii samostatné Československé republiky – tedy od roku 1918 – se jedná již o osmé sčítání, které se s výjimkou připravovaného sčítání v době okupace, kdy se neuskutečnilo, konalo každých deset let. Deceniální perioda je ostatně typická pro velkou většinu zemí světa na rozdíl od různosti metod a částečně i zjišťovaných skutečností. Úsilí OSN a v posledních letech i statistického úřadu Evropských společenství – Eurostatu – je právě upřeno do metodické přípravy sčítání. Celá akce je samozřejmě zvýrazněna bilancováním na konci milénia a „inventarizací“ v mnoha oblastech lidské činnosti. Připomeňme jen v této souvislosti, že počet obyvatel této planety dosáhl šesti miliard.

Prakticky všechna doporučení vydávající tyto organizace společně a jsou respektována i při přípravě českého sčítání. Doporučením odpovídá i stanovený termín sčítání – 1. březen roku 2001, neboť v první polovině roku 2001 se uskuteční sčítání lidu prakticky ve všech zemích Evropské unie. Stejný postup zvolili v řadě zemí bývalého východního bloku ve snaze respektovat požadavky evropských společenství.

V první fázi sčítání proběhne terénní sběr údajů (vyplnění a odevzdání sčítacích tiskopisů), na což budou fázově navazovat další kroky. V červenci 2001 by měly být k dispozici

první předběžné výsledky, pak se uskuteční příprava vstupních dat pro zpracování definitivních – velmi podrobných – výsledků, které by mělo probíhat v průběhu roku 2002 a 2003. V těchto letech pak budou k dispozici jednotlivé výstupy. V roce 2003 by pak celou škálu výstupů v co nejširším třídění a kombinacích a zpřístupňovanou dnes již běžnými formami (tištěné publikace, CD-ROMy, internetem aj.) uzavřelo *Pramenné dílo sčítání 2001* a *Statistický lexikon obcí*. Množství sebraných dat bude – doufáme – obrovské. Proto se budou data využívat i nadále: jednak pro zpracování dalších *ad hoc* tabulek, především pak pro analytické vyhodnocení získaných dat podle hesla, že každá společnost je tak bohatá, kolik toho o sobě ví.

Jak bylo řečeno v úvodu, jedná se o sčítání lidu, domů a bytů. Proto se podle zákona v návaznosti jak na předchozí sčítání, tak i na mezinárodní doporučení bude zjišťovat celkem 26 údajů za osoby, 18 údajů bude sloužit k charakteristice bydlení a bytů a 12 údajů se bude týkat domů a především jejich technického stavu. Tyto zjišťované skutečnosti tvoří obsah tří formulářů: sčítací list osob, bytový list a domovní list. Důležité je rozdělení zjišťovaných skutečností u osob podle druhu pobytu. Všechny údaje se budou zjišťovat u osob, které mají trvalý nebo dlouhodobý pobyt na území ČR. Pět základních údajů se zjišťuje i u osob s krátkodobým pobytem, které jsou přítomné na území republiky v rozhodujícím okamžiku sčítání.

V případě bytů budou sčítány všechny byty, tedy i neobydlené a podobně tomu bude u domů určených k bydlení. Po praktické stránce bude značně náročné zaznamenat a verifikovat všechny změny a posuny, které nastaly a dále probíhají u bytového fondu (přeměna bytů na nebytové prostory, pronájmy bytů, fungování k rekreačním účelům aj.), ať již tato situace nastala *de iure* nebo *de facto*. Velmi důležité to bude právě v souvislosti s úvahami o založení registru bytů, pro který by byly údaje ze sčítání vstupními daty. Je však třeba popravdě konstatovat, že se tento účel nepodařilo v minulosti nikdy naplnit.

Vzhledem k tomu, že nemá smysl se v tuto chvíli zabývat podrobně všemi zjišťovanými údaji (podrobněji k tomu citovaný zákon